

οὐρανὸς τῶ φυλακισμένων, καὶ δὲ κάθε σύγνεφο πού δίδαινε κι' ἀρμένιζε μ' ἀρματωσιά ἀσημένια.

Βρεσκόμενον μαζί μ' ἄλλες βασιανισμένες ψυχές σ' ἄλλη τῆς φυλακῆς ἀβλή καὶ στοχαζόμενα ἄν εἶναι μικρὸ ἢ μεγάλου τούτου τοῦ ἀθώπου τοῦ φταίξιμο, ὅτα μιά φωνὴ πίσω μου σιγέειπε—*Ἀ φ τ ο ς ὁ ἄ θ ρ ω π ο ς θ ἂ κ ρ ε μ α σ τ ῆ.*

Χριστέ! Μοῦ φάνηκε πῶς κι ἀφτοὶ τῆς φυλακῆς οἱ τείχοι ξάφνου δεϊστάκαν καὶ πῶς ὁ πάνου ἀπ' τὸ κεφάλι μου οὐρανὸς γίνεται μιά περικεφαλαία ἀπ' ἀτζάλι κατῷ. Κι ἄν κ' εἶμουν κ' ἐγὼ μιά βασιανισμένη ψυχὴ, δὲν μπορούσα νὰ αἰστανθῶ τὰ δικὰ μου βάσανα.

Ἐμάθα μονάχα ποιὰ σκέψη τὸν κυνηγοῦσε καὶ τάχυνε τὰ βήματά του καὶ γιατί ἀντίκρυζε τὴ φκισιδωμένη ἀδιάντροπη λάμψη τῆς μέρας με τόσο λαχτηρισμένη ματιὰ. Ἄφτος ὁ ἀθώπος σκοτώσε τ' ἀγαπημένο του καὶ γι' ἄφτο ἔπρεπε νὰ πεθάνη.

Μήθετέ το ὄλοι, κάθε ἀθώπος σκοτώνει κειὸ π' ἀγαπάει. Ἄλλοι τὸ κάνουν με μιά ὄχρητας ματιὰ, ἄλλοι με λόγια χαδεφτικὰ, ὁ κιοτῆς μ' ἕνα φιλί, ὁ κεδέντης με τὸ σπαθί του.

Ἄλλοι σκοτώνουν τὸν ἔρωτά τους ὅταν εἶναι νέοι, ἄλλοι ὅταν εἶναι γέρον, μερικοὶ τὸν πνίγουν με τοῦ πόθου τὰ χέρια, ἄλλοι με τὰ χέρια τοῦ χρυσοφιοῦ. Οἱ διαλεχτοὶ τραβᾶνε τὸ μαχαίρι, γιὰ νὰ μὴν ἀργήσουν νὰ κρουώσουν οἱ νεκροί.

Ἐνας ἀγαπάει πολὺ λίγο, ἄλλοι γιὰ πολὺν καιρὸ Πουλάν κι ἀγοράζουν τὸν ἔρωτα. Κάποτε κάνει κανεὶς τὸ κακό με πολλὰ δάκρυα κι ἄλλοτε δὲ βγάξει οὔτε ἕνα ἀναστεναγμό, γιατί καθένας μας σκοτώνει κειὸ π' ἀγαπάει χωρὶς καὶ καθένας μας νὰ κρέπη νὰ πεθάνη.

Δὲν πεθαίνει ἕναν ἄτιμο θάνατο μιά ἀχάριστη καὶ μάδρη μέρα δὲν ἔχει γύρω ἀπ' τὸ λαιμὸ του τὸ σερνάμενο κόμπου, οὔτε τὴ μάσκα στὸ πρόσωπο· δὲ νιώθει κάτω ἀπ' τὰ σανίδα τὰ πῆδη του στὸ κενό.

Δὲν κάθεται μαζί μ' ἀθώπους ἀλαλους πού μερβόνητα τὸν παραφυλάνε, πού τὸν παραφυλάνε ὅτα θέλει νὰ κλάψη ἢ ὅτα δοκιμάζει νὰ κἀνη τὴν προσοφκῆ του, πὺ τὸν παραφυλάνε μὴν τύχη κ, ὁ ἴδιος κρυφοκλέψη ἀπὸ τὴ φυλακὴ τὴ μπουκιά τῆς.

Δὲ σηκώνεται τὴν ἀβγὴ γιὰ νὰ δῆ τρομερές μορφές μαζεμένες στὸ κελλί του, τὸν ἀσπροντυμένο τρεμουλιάρη ἱλαπῶ, τὸν ἀστίντο με τὴν τοπικὴ του ἀφίτηρότητα καὶ τὸν ὁλόμαυρα καὶ πίσσημα ντυμένο δικικτὴ πού με τὸ κερνισμένο του πρόσωπο σου λέει νὰ ἢ μορφή τῆς σερβῆς Κρίσης.

Δὲ σηκώνεται με μιά γλῆγοροσυνη πού σου ραγίζει τὴν καρδιά γιὰ νὰ ξαναντυθῆ τὰ ρούχα τοῦ καάτιδκου, ἐνῶ ἕνας χοντροκομμένος ἀθώπος, ὁ γιατρός τῆς φυλακῆς, τὸν παραμονεύει καὶ σημειώνει κάθε ἀλλόκοτη κίνησή του καὶ κάθε νεβρικό του

τίναγμα, στρεφογυρίζοντας στὸ χέρι του ἕνα ρολόὶ πού τ' ἀδύναμά του τίκ-τίκ μοιάζουν ὅταν κούψιες χτυπιές κάπιου τρομεροῦ σφυριοῦ.

Δὲ νιώθει ἀφτὴ τὴ φοβερὴ δίψα νὰ κατῆ τὸ λαιμὸ του, πρὶχτοῦ περάση ὁ μπόγιας με τὰ χοντρά πέτσιννα γάντια του ἀπ' τὴν καθασωτὴ τῆς φυλακῆς θύρα, καὶ τότε σφιχτοδέση με τρία λουριά, γιὰ νὰ μὴ νιώσῃ ποτὲ πιά δίψα στὸ λαιμὸ του.

Δὲ σκύβει γιὰ ν' ἀκούσῃ τὸν ψαλμὸ τῆς νεκρικῆς ἀκολουθίας, τὴ στιγμὴ ἐκείνη πού ἢ τρομάρη τῆς ψυχῆς του τότε βεβαιώνει πῶς δὲν εἶναι πεθαμένος. Δὲν ξαπλώνεται ὁ ἴδιος μέσ' στὸ νεκροκρέβατό του μπαίνοντας στὸ μάδρου ἄμαξί, πού φέρνει τοὺς ἀπελπισμένους στὴν κρεμάλα.

Δὲ ρίχτει τελεφεταία στὸν οὐρανὸ ματιὰ ἀνάμεσα ἀπ' τὴ μικρὴ τσαρωτὴ σκεπτή. Δὲν παρακαλεῖ με πετρωμένα χεῖλια ἢ ἀγωνία τοῦ γλῆγορα νὰ περάσῃ, οὔτε νιώθει στὸ ἀνατριχιασμένο του μάγουλο τοῦ Γιούδα τὸ φιλί.

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑ·Ι·ΛΑ

Η ΜΑΥΡΗ ΚΑΡΔΙΑ

(Βλάχικο λαϊκὸ τραγοῦδι)

Μιά καρδιά εἶτανε μαύρη ἢ φτωχή,
Καὶ τίποτε δὲν μπορούσε νὰ τὴ λευκάνη.

Ἄδικα ἢ ἄμοιρη καρδιά
Παρακαλεῖ τ' ἄσπρα περιστέρια
Μὲ τὰ φτερά τους νὰ τὴν γίξουν μιά στιγμὴ.
Τ' ἄσπρα περιστέρια, πὸν τὴν συμπονοῦσαν,
Ἄφιναν περνωόντας τὰ φτερά τους νὰ τὴν γίξουν,
Μὰ ἢ ἄμοιρη καρδιά ἔμενε πάντα μαύρη.
Παρακάλεε τὸ φεγγάρι κ' ἐκεῖνο τὴν κοίταζε ὅσο
[μποροῦσε,

Μὰ ἢ φτωχὴ καρδιά ἔμενε πάντα μαύρη.
Καὶ τὰ νερό τοῦ ποταμοῦ τὴν ἔπλενε,
Ἄσπρας τὰ λιθαράκια τῆς ἀσπροποιαμιάς
Καὶ ἢ βροχὴ ἔπεφτε πάνω της ὅπως στὰ σάτρια,
Καὶ ὁ ἥλιος ἀκόμη ἐλπύοταν τὴν ἄμοιρη καρδιά.

Μιά μέρα μιά κάτασπηρ καρδιά
Ἐγγίξε τὴν καρδιά τὴ μαύρη.
Ἢ μὰυρὴ ἔσπασ' ἢ καρδιά, μὰ εἶταν ἄσπρη πρὶν
[ραγίσῃ
Καὶ τὰ κομμάτια τῆς εἶταν λευκότερα ἀπὸ φτερά
[περιστεριοῦ.

Μιά καρδιά εἶτανε μαύρη, ἢ φτωχὴ
Καὶ τίποτε δὲν μπορούσε νὰ τὴ λευκάνη.

Μετάφραση ΣΤΑΘΗ ΚΑΡΑΒΙΑ

Μὰ ἢ χαδούκω(4) κι ἀστόμωτη γυναίκα ἔχει πάρει πιά τώρα καιρὸ καὶ φουρκίζεται πίοτερο : ἀπαρτᾶει τὸ λῆξιμα καὶ σέρνεται σὰ φρνιασμένη στὸν τρύπινο πλζτανο σὺρριζα· μπρουφιᾶζεται σταθροπόδι στὰ λιχνίδια χάμου καὶ κουνάει ὀλοένα τὸ κεφάλι σὰ νὰ φοβερίζε.

Κι ὁ γοργὸς ἀγερὰς σαρώνει κι ἀνεμίζει τρελὰ τὸν τόπο γύρω τῆς με τὰθώρητο φουκάλι του. Τὰ καμπόνηρα χωριατόπουλα ἔχουνε συμαζωχτεῖ λαχνασιασμένα παραπέρα καὶ φαντκζουνε μέσα στὰπόσκιο μαβρειδερὰ κι ἀργασμένα στὸν κάματο με λερωμένα ποδάκια πού δὲ λένε νὰ στυματῆτουνε λίγο κι ὄλο σαλέθουνε γοργά· σκύθουνε στὸ πλάγι· καὶ μπεζογε λούν ἀπὸ κρυφά σὰ νὰ ντρέπονται· κλωθογυρνοῦν ὕστερα πεταχτὰ, σ' ὄλες τῆς μεριές τὰ ὀλάνοιχτα κι ἀπέιραχτα μάτια πού ἀκόμα δὲν ἔρχισε νὰν τὰ φλογίξει καὶ νὰν τὰ τσιμπλκζει τὸ διαβολεμένο πισοτί καὶ ἢ σκλαβιά τῆς ἀπκζης δουλιᾶς· ρίχουν ἀπ' ὄζω κανέναν πόντο καὶ βλζουν κάθε λίγο κι ἄλλη φωτιά στὰ στεγνά καὶ ξεραμένα ξύλα.

Καὶ ἢ Γκέληνα καμπουριᾶζει, καθὼς εἶναι στρωμένη, τὸ μαλακὸ καὶ γιοματο κορμί τῆς· κζὶ κάθε

4) ὁ χαδούκας, ἢ χαδούκω=ἕταν περπατᾶει κζενέας καὶ κουνιέται δεξιά ζερβά.

τόσο ποδαρίζε πεισιμωμένα· τὰ χοντροκομένα καὶ παχιά τῆς χεῖλια σουρώνονται καὶ ξεροῦν τὰ χολιασμένα λόγια πού βγαίνουν ἄσωστα. Μιά ζωρη, πραιοκιοκτρινη θωριά εἶναι χυμμένη πᾶνου στὰ σουσοῦμια τοῦ προσώπου πού τρομαζεις, ἄμα τὴν ιδεῖς. Κζὶ ἢ φοβερὴ κάψα πού ἀναβράει ὀλοῦθε τρικυμμένη σκάζει καὶ τὴν πέτρα ἀκόμα : ποτάμια τρέχει τὸ ἴδρωτο κάτω ἀπὸ τὴ σκούρα κλαδωτὴ μαντῆλα, πού φοράει, καὶ μουσκέθει τὰ ρούχα καὶ πῆφτει σταλαματιές στὸ χῶμα. Ὅμως βαθιά μες στὰ σωτικά τῆς ἀνάφτει κι ἀνεμίζεται μιά φλόγα πῖο τρηνὴ καὶ πῖο ἀσβεστη πού τὴ μαυιάζει καὶ τὴ λυσοιάζει πέρα πέρα. Κρζοῦε πάντα μονόχορδα τῆς νότιες ἀπαλάμες πᾶνου στὰ λυγισμένα γόνατα καὶ λιανοπακίζει τὴ φωνὴ τῆς σὰν ἀλάδωτο καροῦλι πηγαδιοῦ.

Ἄσπρη μέρα δὲν ἐνοισσα στὴ ζωὴ μου ἢ ἀγλύκατη κι ὁ παιδεμός με τυραγνᾶει πάντα σὰν τὸν τρισκατάρατο...Στὸν οὐρανὸ νὰ σηκῶσω τὰ μάτια μου δὲν ἀδειάζω, γιατί νύχτα μέρα σκύβω πᾶνου στὴν ἀχαμνὴ δουλιᾶ μου καὶ τρυπῶνω στὸ σπιτάκι μου γιὰ νὰ ξεζαλιστῶ λίγο, μὰ ὄλοι πασκίζουν τὰ χέρια νὰ μοῦ κόψουν καὶ νὰ με ξεμονιάσουν...Ποῦ γεννήθηκα ἀφτοὶ καὶ με σπρώχουν καὶ με σκοντά-

Ο ΝΟΥΜΑΣ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ
ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Ἄρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ
φρ. χρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιάσκια τῆς Ἱλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ἰπουργεῖου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου (Ὁφθαλματρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ κερνισιωλεῖο Μανωλακάκη (Ἱλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολῶρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ).
Ἢ συντροπὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
ΚΑΙ
ΠΡΑΜΑΤΑ
Ο ΜΙΧΑΣ

κρυβότανε στὸ Γυμνάσιο τῆς Νεάπολης. Ἐνας φοβερὸς φονιάς πού τὸν κυνηγοῦσε λυσοασμένη ἢ Πολιτεία καὶ πού ρεζιλευότανε μὴν κατορθώνοντας νὰν τὸν πιάσει, κρυβότανε μέρες καὶ μέρες μέσα στὴν Ἀθήνα καὶ μάλιστα σ' ἕνα δημόσιο χτίριο, σ' ἕνα σκολειό. Καὶ τὸν ἔκρυβε ὁ ἐπιστάτης τοῦ σκολειοῦ πού εἶτανε φίλος του, γιατί εἶχανε γνωρισεῖ στὴ φυλακὴ —γιατί κι ὁ ἐπιστάτης τοῦ σκολειοῦ πρὶν πάρει αὐτὴ τὴ θέση εἶχε σκοτώσει ἄθρωπο κ' εἶχε μείνει καὶ λόγου του, σὰν τὸ Μίχα, δέκα χρόνια στὴ φυλακὴ.

Ἢ ἀνάκριση πού ἀνακάλυψε πού κρυβότανε ὁ Μίχας, ἔχει τώρα κι ἄλλη μιά μεγάλη ὑποχρέωση ἀέναντι τῆς κοινωνίας, νὰ μάθει καὶ νὰ μᾶς πεί ποιὸς κύριος βουλευτὴς ἢ κομ-

βουν ὀλοένα ;...Ποιά μάννα λύζα(5) τοὺς ἔχει βυζᾶξει ;...Σὲ ποιὰ μπόρα νὰ πρωτοδουρίσω (6) καὶ πού νὰ πρωτοστήσω τὸ κορμί μου ἢ καφερὴ ;...Κάποτε, σὰ δὲ βρέσκω ἄλλη δουλιᾶ, κάθουμαι στὴ μέση τῆς ἀβλῆς μου καὶ συλλογιέμαι τὸν κακόγνωμο τὸ κόσμο, σὰ νὰγναντίσω μαβροσκούληκα μπροστὰ μου λμαγαμένα καὶ σὰ νὰ φουρτουροῦν κοράκια μες στὴν καταχνηᾶ...—Νὰ σᾶς ξεμολογηθῶ, χριστιανοὶ μου... Σὰ νὰ φοβᾶμαι τὴν πρκαριγμένη ζωούλα μου καὶ σὰ νὰ τρομάζει τὸ μάτι μου πού πετᾶει ὀλοένα... Ὅλα μοῦ μνηοῦν πού δὲ φανερώνεται . . . Ἐυπνάω τὴν ἀβγὴ κι ἀνατριχίλες κυλᾶνε στὸ κορμί μου πᾶνου... Πᾶω νὰ δουλέψω καὶ κρζος ἴδρω μου κόβεται, σὰν τὸ θυμᾶμαι...Νὰν τὰ παρατῆσω καὶ νὰν τὰ μουντωσω πέρα καὶ πέρα ὄλο μούρηχεται καὶ νὰ πᾶω νὰ γίνω ἄφαντη μες τὸ βαθὺ ποτάμι με μιά πέτρα δεμένη στὸ λαιμὸ μου...Ἐτσι γλυτώνω ἀπὸ τὰ μάγια πού μέχουν πατημένη καὶ σκανιάζω με τὸν κόσμο...—Νὰ σᾶς ξεμολογηθῶ, χριστιανοὶ μου...Τὴ μονάκριβή μου κόρη τὴν ἔχουν ἀφανίσει καὶ λιγοζώητη θὲ νάκαι. Στέγνωσε τώρα κ' ἔγινε σὰν τὸ ξεροκάλαμο...Κλαίει καὶ δῦρεται γιὰ τὸ μ-

5) ἢ λύζα=τὸ θελυκὸ τοῦ λύκου.
6) πρωτοδουράω=ἀντίχω πρῶτα πρῶτα.